

Inspreken Commissievergadering RES 2.0
gemeente Heiloo
1 juli 2024
VERSIE 2

Regionale Energie Strategie (RES) 2.0

Bart Hoogcarspel, Heiloo Energie
(bart.hoogcarspel@heilooenergie.nl)

Inspreektekst

Geachte leden van de gemeenteraad van Heiloo, portefeuillehouder en mee-luisteraars,

Dank voor de mogelijkheid vanavond het woord te voeren.

Hierbij stuur ik een tweede versie, omdat uit contacten duidelijk werd dat er behoefte is meer achtergrondinformatie. Er is informatie toegevoegd over de wijze waarop het dorp Heiloo kan meedelen in de opbrengst van de projecten. Ook zijn twee bijlagen toegevoegd met informatie over de inspreek-activiteit in de Provinciale staten over een energieleverend geluidsschermbelasting en een samenvatting van een verkenning naar ruimtelijke inpassing van windenergie in zoekgebied 13. Ook is ons rapport over het energieleverend geluidsschermbelasting uit 2019 als apart document toegevoegd.

Elektriciteit producerend geluidsschermbelasting bij Heiloo gefinancierd door windenergie!?

In de RES-2.0 die nu voorligt ter besluitvorming, zijn twee belangwekkende aspecten voor Heiloo aan de orde:

1. Het ontbreken van het zo lang gewenste geluidsschermbelasting bij plan Oost
2. De wijziging van zoekgebied 13 van zon naar wind

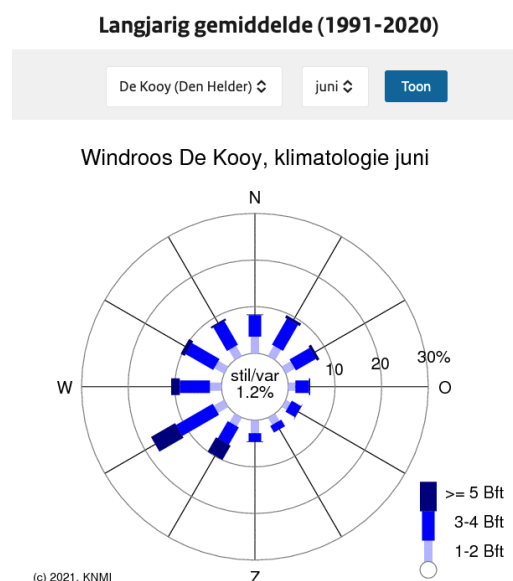
Energie opwekkend geluidsschermbelasting

Al jaren zijn voorvechters vanuit met name plan Oost bezig aandacht te vragen voor de geluidsoverlast in de wijk door de snelweg A9. Tot nu toe heeft dat niet geleid tot een geluidwerende voorziening: de geluidsbelasting is niet norm overschrijdend en dus wordt er vanuit Rijkswaterstaat hieraan geen geld besteed. Een aantal jaren heeft hiervoor wel geoormerkt geld in de boekhouding van Heiloo gestaan (4-5 ton). Omdat er geen zicht was op realisatie is deze reserve weer teruggevloeid in de algemene reserve. Een jaar of vier geleden is op initiatief van de duurzaamheidsorganisaties in Heiloo onderzocht of het beleggen met zonnepanelen van een geluidsschermbelasting langs de A9 bij Heiloo zou kunnen leiden tot een sluitende businesscase. De businesscase sloot in 2019 met een tekort van ongeveer 5 ton. Ik constateer maar dat de politieke afweging niet heeft geleid tot een doorbraak. Bij de inspraak op de RES-2.0 bleek opnieuw de grote wens om geluidswering te combineren met opwek van duurzame energie. Dit is vermoedelijk niet ingegeven door esthetische argumenten, maar om de haalbaarheid te vergroten. Op basis van die wens heeft de gemeente een landschappelijk inpassingsonderzoek laten doen met mooie plaatjes als resultaat. Echter, er lijkt nu vooral bezwaar te zijn vanwege de aantasting van het Bijzonder Provinciaal Landschap dat daar ter plekke een mate van bescherming geniet. Het bestuurlijke antwoord van de provincie (zo dat al is binnengekomen) ken ik niet. Als inwonersorganisatie op het gebied van duurzame energievoorziening willen wij dat kansen worden gegrepen: elke kg CO₂ die niet wordt uitgestoten beperkt klimaatverandering, waarvan we de gevolgen dagelijks in het nieuws zien en horen. Tegen de huidige afweging van het landschappelijk belang maken wij bezwaar. Dit hebben we in de Provinciale Staten al duidelijk ingesproken (eind 2023, zie bijlage 1, hieronder).

Opwek duurzame energie op het bollenterrein (zoekgebied 13)

Heiloo Energie

Grondeigenaren hebben aangegeven hun land niet ter beschikking te stellen voor gebruik als zonneweide. Overleg heeft duidelijk gemaakt dat wel te praten is over de bouw van enkele windmolens. Het onderzoek hiernaar is ook in een motie van deze Raad aan de wethouder vastgelegd (juni 2021). Grondeigenaren, Provincie en Gemeentebestuur zien voldoende aanknopingspunten en kansen om windenergie in zoekgebied 13 nader te onderzoeken. Heiloo Energie is daar blij mee, omdat dan de mogelijkheid ontstaat om te onderzoeken of dit idee ook tot een plan en uitvoering kan komen. Verspreid door Nederland zien wij ook dat de bouw van windmolens leidt tot weerstand. De voorbeelden waarbij de gemoederen hoog oplopen zijn veelal situaties waarbij molens op enkele honderden meters afstand zijn gebouwd. Ook overheerst het gevoel dat inwoners wel de lasten (geluid, slagschaduw, uitzicht) dragen, maar niet meedelen in de opbrengsten. Situaties waarbij lokale initiatiefnemers een project ontwikkelen waarbij een deel van de opbrengst ten goede komt aan de lokale gemeenschap (in de vorm van lokaal eigenaarschap en een omgevingsfonds) leiden veelal tot een gebalanceerd gevoel. Ook zijn er inmiddels een aantal verbeteringen in de techniek beschikbaar gekomen: bij detectie van vogels en slagschaduw worden de molens tijdelijk stilgezet. Dit kan ook worden gerealiseerd bij bepaalde windkracht en windrichting. Verder hebben we als Heiloo mazzel, zou je kunnen zeggen: de heersende windrichting is meer west dan oost waardoor het geluid ook vaak naar het oosten zal gaan. Uw Raad heeft in haar motie verder al een afstand van minimaal 600 meter gesteld ten opzichte van bebouwing en daarmee een marge ingebouwd.

Onze inzet

Wij zullen niet beweren dat er alleen maar voordelen zijn bij zonnepanelen en windmolens, maar wij zijn ervan overtuigd dat een fatsoenlijke compensatie voor de lokale gemeenschap mogelijk is. Het lijkt ons gewenst als daarvoor beleid wordt gemaakt. Minimaal 50% lokaal eigendom (zoals in het Nederlandse klimaatakkoord is vastgelegd) is hiertoe een middel. Verder stellen wij voor de optie te onderzoeken beide projecten samen te voegen tot één ontwikkeling, waarbij de financiering van het zonnegeluidsscherm wordt opgenomen in hetzelfde project. Ook kostentechnisch geeft dit ook een voordeel, omdat de netaansluiting (één van de grotere posten) door beide projecten kan worden gedeeld. Ook voor netcongestie is deze aanpak veel gunstiger. Vermoedelijk is ook de inzet van een batterij gunstig, omdat dan de opgewekte stroom in uren van veel wind of zon kan worden opgeslagen tot uren van weinig aanbod (en dus duurder kan worden verkocht). Heiloo Energie is bereid alles te doen om het gecombineerde project tot realisatie te brengen.

We hebben door specialisten meerdere verkenningen laten uitvoeren naar een energieleverend geluidsscherm (2019, zie aparte bijlage) en aan de mogelijkheden en belemmeringen voor windmolens in zoekgebied 13 (2021, zie bijlage 2, hieronder). Inmiddels zijn de bedrijfseconomische gegevens flink gewijzigd, zowel aan de kostenkant (inflatie) als aan de opbrengstenkant (stroomprijzen). Nader onderzoek zal moeten uitwijzen hoe dat nu is.

Heiloo Energie

Hoe het dorp mee-deelt in de opbrengst

Onze vereniging staat voor verduurzaming, dus ook de opwek van duurzame elektriciteit, samen met en ten bate van de inwoners van Heiloo. Ons motto is daarbij Local-for-Local. Dus willen wij niet alleen de lasten maar ook de lusten. In brede zin zien de beoogde lusten er zo uit:

1. Geluidwering van de A9;
2. Inwoners kunnen risicodragend investeren in het project (groot risico, potentieel hoog rendement);
3. Inwoners kunnen (ook met kleine bedragen) mee-participeren;
4. Inwoners kunnen stroom kopen van het project tegen een tarief dat stabiel is dan de fluctuerende marktprijzen;
5. Omgevingsfonds waaruit door inwoners gekozen sociale initiatieven worden gefinancierd;
6. De agrarische grondeigenaren krijgen een marktconforme vergoeding voor het gebruik van hun grond;
7. Ondernemers op de Boekelermeer (zoals Kaptein) kunnen instappen in het project en wellicht zelfs “achter de meter” direct stroom afnemen. Dit leidt tot lagere energiekosten en minder netcongestie;

Oproep aan de gemeenteraad:

1. Accepteer de omzetting van zoekgebied 13
2. Blijf werken aan de aanpassing van de afweging op Bijzonder Provinciaal Landschap
3. Vraag het gemeentebestuur te komen met beleid voor 50% lokaal eigendom
4. Vraag het gemeentebestuur beide projecten samen te voegen tot één project met als doel maximale opbrengst in duurzame energie en maximaal draagvlak in het dorp

Bijlage 1: Brief aan Provincie Noord-Holland (2023)

Van: vereniging Heiloo Energie

Aan: bestuur van de Provincie Noord-Holland

Datum: 29-10-2023

Betreft: Energieroute Noord-Holland (onderdeel A9 – Heiloo)

Geacht bestuur,

De Vereniging Heiloo Energie is een inwoners-initiatief in Heiloo dat zich lokaal richt op verduurzaming van de energievoorziening.

Daarbij zijn de uitgangspunten:

1. Minder gebruik (bijvoorbeeld: isoleren en elektrisch rijden);
2. Lokaal opwekken en gebruiken (bijvoorbeeld: warmte van buiten naar binnen, opwekken zon- en windenergie);
3. Benutten koppelkansen (bijvoorbeeld: meervoudig ruimtegebruik door combineren van functies).

Wij benaderen u op basis van de ons bekende informatie over het OER-project A9-Heiloo zoals we die in de participatiebijeenkomsten hebben begrepen.

Specifiek willen wij ingaan op het deel van de A9 in de gemeente Heiloo tussen het viaduct Kanaalweg en verkeersplein Kooimeer bij Alkmaar.

Tijdens de participatiebijeenkomst in Akersloot is aangegeven dat op genoemde locatie GEEN opwek van zonne-energie is voorzien.

Voor zover wij hebben begrepen zijn de aangedragen tegenargumenten:

- a. Het open landschap wordt aangetast;
- b. Er zijn voldoende alternatieven voor opwek duurzame energie (met name RES-zoekgebied 13 en 24);
- c. Het OER-project richt zich enkelvoudig op het opwekken van duurzame elektriciteit.

Op deze argumenten is het nodige af te dingen en zij wegen naar onze mening niet op tegen de argumenten vóór opwek van zonne-energie op deze locatie.

Laten wij eerst aangeven wat belangrijke argumenten VOOR de realisatie van een zonnegeluidsscherm zijn:

1. Kosten zijn nul: met een beperkte cofinanciering door de gemeente Heiloo is het project uiteindelijk kostenneutraal (zie rapport van onze studie Zon op Snelweg, 2019);
2. Maatschappelijk draagvlak: er leeft een langjarige wens om de (op dit moment niet-norm-overschrijdende) geluidsbelasting op de wijk Plan Oost te verminderen bij grote aantallen inwoners van de wijk. Deze wens wordt gesteund door het gemeentebestuur van Heiloo en staat ook in het collegeprogramma;

Heiloo Energie

3. Koppelkans: genoemd zonnegeluidsscherm biedt een prachtige kans om geluidsreductie te combineren met opwek van duurzame energie (de gemeente Alkmaar doet het al)!

Ons beeld bij genoemde tegenargumenten is als volgt:

Ad.a.: Vanuit de wijk Plan Oost in Heiloo gezien is het landschap de afgelopen jaren zwaar negatief beïnvloed: aanleg A9, later de nieuwe fly-over bij Kooimeer en de bouw van bedrijfsgebouwen. Inwoners kijken nu aan tegen betonconstructies en blokkendozen met lichtkrant en lichtvervuiling. De komst van een zonnegeluidsscherm neemt een flink deel van het zicht op deze horizonvervuiling weg.

Blijft over het zicht van de automobilist op de A9. Met een geluidsscherm aan de westkant van de A9 neemt inderdaad het zicht op de weilanden bij Plan Oost af. Echter, de automobilist bevindt zich op dat moment in de weef-stroken van de afslag Kooimeer, zowel gaande naar het noorden als naar het zuiden. Anekdotisch bewijs laat zien dat er bij het “wegdromen bij een mooi landschap” gemakkelijk gevaarlijke situaties ontstaan: even naar links kijken en een remmende voorganger niet waarnemen... Verder blijft het zicht naar het oosten in dit ontwerp gewoon bestaan. Kortom: het argument “open landschap” lijkt hier meer een achterhaalde stellingname/oekaze dan een in deze situatie valide argument.

Ad.b. Dat er voldoende alternatieven zijn voor de opwek van duurzame energie, is een papieren werkelijkheid die niets te maken heeft met de feitelijke werkelijkheid. Een windmolen bouwen in zoekgebied 24 is met de huidige regelgeving onmogelijk. Het idee om van zoekgebied 13 een zonneweide maken is door de grondeigenaren met woede ontvangen en wordt door hen volledig geblokkeerd. Zij willen hun huidige teelt voortzetten. Daarmee zijn de huidige opties op de RES-kaart (op het overkappen van enkele parkeerplaatsen na) onrealistisch geworden. Daarmee is ook dit tegenargument niet valide.

Ad.c. Dat het OER-project in het leven is geroepen om duurzame elektriciteit op te wekken op rijksgronden is een feit. Maar ons inziens is het onbegrijpelijk als daarom het benutten van koppelkansen met andere domeinen categorisch en bij volle bewustzijn zou worden genegeerd! Kortom: dit argument lijkt ons op z'n minst getuigen van het onnodig trekken van grenzen.

In het licht van bovenstaande doen wij een dringend beroep op het bestuur van de provincie Noord-Holland en Rijkswaterstaat alsnog een zonnegeluidsscherm bij Plan Oost in de planvorming op te nemen. Hiermee wordt ook voorkomen, dat betrokken inwoners (in plan Oost en bij Heiloo Energie) afhaken op onbegrijpelijk acteren van de overheid (in dit geval provincie Noord-Holland en Rijkswaterstaat).

Graag zijn wij bereid bovenstaande nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet namens het bestuur van Heiloo Energie,

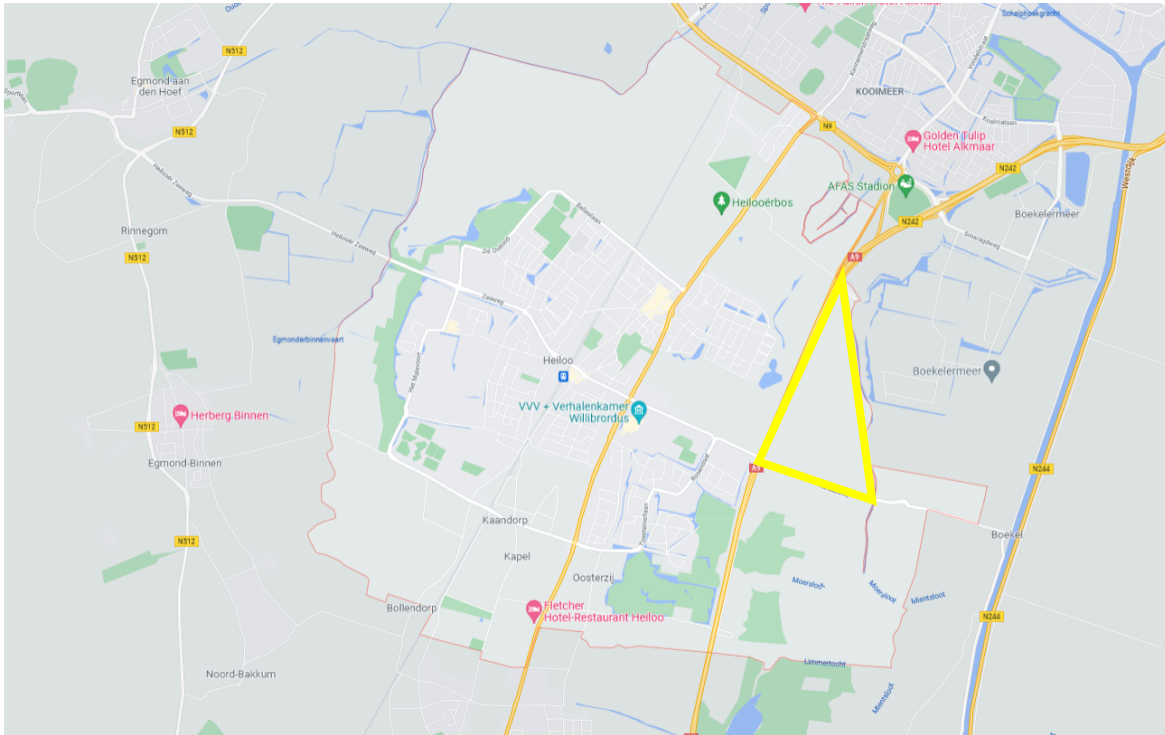
Bart Hoogcarspel, voorzitter

Jan Stamhuis, secretaris

Bijlage 2: Onderzoek Windunie (2021)

Ruimtelijke belemmeringen in Heiloo

Deze memo dient ter onderbouwing van de ruimtelijke scan die is gemaakt in opdracht van Heiloo Energie naar de mogelijke plaatsing van windturbines. Er is onderzocht in welke mate er ruimte kan worden geboden aan de plaatsing van windturbines in het gebied tussen dat wordt omsloten door de A9 aan de westkant, de Kanaalweg aan de zuidkant en de gemeentegrens aan de oostkant (zie afbeelding 1).

Afbeelding 1: Beoogde projectlocatie

Voor deze scan zijn de landelijke en provinciaal geldende wet- en regelgeving en normering van het Activiteitenbesluit van toepassing, alsmede de richtlijnen uit het Handboek Risicozonering Windturbines. Er is geen rekening gehouden met eventueel aanvullende gemeentelijke ruimtelijke richtlijnen. Hoewel het Activiteitenbesluit voor windturbines op dit moment door een uitspraak van de Raad van State buiten werking is, nemen we voor dit moment aan dat de inhoud van dat besluit ongewijzigd zal blijven.

Voor het gebied aangegeven in afbeelding 1 zijn alle ruimtelijke beperkingen in kaart gebracht die relevant zijn voor de plaatsing mogelijkheden van windturbines. De relevante data zijn afkomstig van Publieke Diensten op de Kaart (PDOK). Hiermee is inzichtelijk gemaakt waar belemmeringen zich precies bevinden en welke ruimte overblijft voor de plaatsing van windturbines.

Ruimtelijke belemmeringen zijn onder te brengen in twee categorieën: harde belemmeringen en zachte belemmeringen. Harde belemmeringen bestaan uit bouwwerken inclusief een veiligheidscontour of afstandsnormering. Plaatsing van turbine kan alleen buiten die contouren/zoneringen. Dit zijn bijvoorbeeld ondergrondse gasleidingen en hoogspanningsnetten.

Heiloo Energie

Zachte belemmeringen bestaan uit ruimtelijke beperkingen die een specifieke normering kennen, zoals bijvoorbeeld Natuur Netwerk Nederland gebieden en radarzoning.

De volgende belemmeringen zijn in de scan in kaart gebracht:

- Bebouwde kom
- Rijksweg A9
- Ondergrondse elektriciteitsnetten
- Ondergrondse buisleidingen
- Natuur Netwerk Nederland
- Provinciaal beschermde gebieden
- Gemeentegrens tussen Heiloo en Alkmaar
- Hoogtebeperkingen

Voor deze belemmeringen gelden verschillende afstandscontouren en zoning met betrekking tot het plaatsen van windturbines. Deze worden hieronder één voor één uiteengezet.

Woningen

Woningen in de buurt van een windpark krijgen te maken met geluid en slagschaduw. Hoeveel geluid en slagschaduw is toegestaan is opgenomen in het Activiteitenbesluit. De norm die hierin is opgenomen is dat een woning over een jaar gemiddeld niet meer belast mag worden met 47decibel op de gevel gedurende de dag, avond en nacht (47 dB Lden) en niet meer dan 41 decibel gedurende de nacht. De norm voor slagschaduw komt erop neer dat op het venster van een woning niet meer dan 5 uur en 40 minuten op jaarbasis aan slagschaduw mag optreden.

In de praktijk kan aan deze normering worden voldaan wanneer de afstand tussen een woning en windturbine minimaal 400 meter bedraagt. Voor een ruimtelijke quick scan wordt er daarom in eerste instantie een afstand aangehouden van 400 meter vanaf woningen. In specifieke gevallen mag de belasting op een woning waarvan de eigenaar een betrokkenheid heeft bij het windpark (molenaarswoning) hoger zijn dan de wettelijke norm. Er kunnen ook redenen zijn dat een grotere afstand tot woningen wordt aangehouden. Nader onderzoek moet dat uitwijzen.

Rijksweg A9

De A9 is een rijksweg beheerd door Rijkswaterstaat. Voor rijkswegen geldt een afstandscriterium van een halve rotordiameter uit de rand van de verharding met een minimum van 30 meter. Deze afstand is noodzakelijk voor een vergunning. In de quick scan is een afstand opgenomen van 90 meter, overeenkomstig met de bladlengte (halve rotordiameter) van een moderne turbine.

Heiloo Energie

Ondergrondse elektriciteitsnetten

Hoogspanningsinfrastructuur (ondergronds en bovengronds) wordt beheerd door Tennet. De afstand die geadviseerd wordt om aan te houden is de ashoogte plus een halve rotordiameter. Aangezien de elektriciteitsnetten die zijn achterhaald 50kv zijn (middenspanning), is voor nu geen buffer aangehouden.

Ondergrondse buisleiding

De ondergrondse buisleidingen zijn in beheer van Gasunie en worden gebruikt voor het transport van aardgas. Geadviseerd wordt om een afstand aan te houden van een ashoogte plus een halve rotordiameter (tiphoogte van een turbine). In overleg met Gasunie kan besloten worden dat deze contour versmald wordt, al naar gelang het risicoprofiel van de buisleiding dit toestaat.

Natuur Netwerk Nederland

Natuur Netwerk Nederland (NNN) bestaat uit een netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. De provincies zijn verantwoordelijk voor deze gebieden. Het onderzoeksgebied zelf kent geen NNN-gebieden, maar wordt er deels wel door omsloten. Aan de westkant van de A9 ligt een NNN-gebied en aan de zuidkant van de Kanaalweg ligt ook een gebied. In deze latere fases, gedurende de ecologische studies, kan worden bepaald of de natuur in deze gebieden negatief worden beïnvloed door de komst van een windpark. Op dit moment vormen de NNN-gebieden geen belemmering in het onderzoeksgebied.

Provinciaal Beschermde gebieden

Provinciaal beschermde gebieden zijn een verzamelnaam voor gebieden die een beschermde status hebben en waar de provincie voor verantwoordelijk is. Deze status kan onder meer bestaan uit NNN-gebied, UNESCO erfgoed, weidevogelleefgebieden, bufferzones en open landschap. Het plaatsen van windturbines in deze gebieden is strijdig met de beschermde status die het gebied kent. Het onderzoeksgebied zelf kent geen provinciaal beschermde status, maar het gebied wordt er wel door omgeven. De provincie heeft in een voorgesprek aangegeven deze locatie niet direct strijdig te vinden met haar bescherming regimes in het aangrenzende gebied.

Radarzone

In de Beemster ligt een radar voor de luchtverkeersleiding van vliegveld Schiphol. Het toetsingsvlak voor beperking van hoogbouw loopt voor een deel door het onderzoeksgebied, namelijk aan de oostelijke kant. Aanvullend onderzoek moet aantonen of windturbines de radarwerking niet te veel verstoren in het toetsingsvlak.

Gemeentegrens

Heiloo Energie

Dit is een zachte belemmering. Als grondeigenaren in de gemeente Alkmaar toestemming geven voor overdraai en de gemeente Alkmaar hier zelf ook akkoord mee is, ontstaat er ruimte om de turbines richting de gemeentegrens te plaatsen.

Afbeelding 2: Beoogde projectlocatie met de beschermingszones, de 600 meter-contour van bebouwing en de gemeentegrens